

Kvalitetsgranskning
Rapport 2010:12

Betygssättning i gymnasieskolan

Skolinspektionens rapport 2010:12
Diarienummer 40-2009:3677
Stockholm 2010
Foto: Ryno Quantz
Bildbyrå: Bananastock

Innehåll

1. Sammanfattning	6
2. Inledning	10
3. Kvalitetsgranskningens resultat	11
3.1 Underlag för betygssättningen	12
3.2 Lärarnas arbete med betygssättningen	15
3.3 Skolornas arbete med att kvalitetssäkra betygssättningen	20
3.4 Goda exempel på skolornas arbete med likvärdig bedömning	24
3.5 Avslutande diskussion	26
4. Bakgrund och syfte	28
4.1 Frågeställningar och avgränsningar	28
4.2 Metod och genomförande	29
5. Referenser	31
6. Bilagor	32

Förord

Skolinspektionen har i uppdrag av regeringen att utföra kvalitetsgranskningar av skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Skolinspektionens kvalitetsgranskningar innebär en noggrann undersökning av hur skolhuvudmän, rektorer, lärare och annan pedagogisk personal tar sitt ansvar för verksamhetens kvalitet. Utgångspunkten är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning i en trygg miljö.

Huvudsyftet med kvalitetsgranskningen är att bidra till en bättre verksamhet med förbättrade resultat. Granskningen gör tydligt vad som behöver utvecklas för att i högre grad nå målen för verksamheten.

Samtliga granskningar genomförs i ett urval av verksamheter. I denna granskning har det inte gjorts ett strategiskt urval utifrån skolornas utvecklingsbehov utan istället avser granskningen ett slumpmässigt urval avseende skolornas utvecklingsbehov. De iakttagelser, analyser och bedömningar som görs inom ramen för granskningarna redovisas dels i form av enskilda skolbeslut till de granskade gymnasieskolorna, dels i denna övergripande och sammanfattande rapport.

Denna rapport redovisar resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning med inriktning mot i första hand rektorer och lärares men också skolhuvudmäns insatser för att säkerställa likvärdig betygssättning i gymnasieskolan. Betygssättning innebär myndighetsutövning och kan, som lagstiftningen ser ut idag, inte överklagas. Lärares betygssättning kan ha avgörande betydelse och kan ha långt gående konsekvenser för en enskild elev. Iakttagelserna och slutsatserna gäller 30 skolor som har granskats. Vilka skolor som granskats framgår av bilaga 2.

Resultaten visar framför allt att det finns brister i hur skolorna arbetar med analys och uppföljning av betygssättningen, att vissa skolor sätter betyg utifrån kriterier som inte ingår i de nationella betygskriterierna samt att det finns stora skillnader i elevernas förtroende för betygssättningen. Samtidigt finns skolor som till stora delar funnit former för att säkerställa att betygssättningen lever upp till kraven i författningarna.

Projektledare för kvalitetsgranskningen har varit utredaren Elisabeth Porath Sjöo, Skolinspektionen i Lund. Dessutom har Skolinspektionen anlitat extern konsult, Erik Lakomaa, i arbetet.

Stockholm 2010

Marie-Hélène Ahnberg
Inspektionsdirektör

Björn Persson
Avdelningschef

1 | Sammanfattning

Skolinspektionen har granskat i vilken utsträckning betygssättningen i gymnasieskolan är likvärdig och hur skolorna arbetar för att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen.

Granskningen har genomförts våren 2010 och omfattar 20 kommunala och 10 fristående skolor i 21 kommuner. Granskningen är inriktad på betygssättningen i kurserna engelska A, naturkunskap A och ellära A, men även betygssättningen generellt på skolorna. Underlaget för granskningen har bestått i statistikuppgifter och lokala dokument som skolorna skickat in, intervjuer med skolledning, lärarintervjuer, elevintervjuer samt en enkätundersökning riktad till elever.

Varje granskad kommun och skola har fått ett skolbeslut.¹ Skolinspektionen har funnit brister och krävt åtgärder i olika omfattning vid alla de granskade skolor. Åtgärderna kommer att följas upp av Skolinspektionen inom sex månader efter beslut.

De huvudsakliga resultaten är:

Betyg sätts på oklara grunder.

Flera skolor använder lokala konkretiseringar av de nationella betygskriterierna. I dessa finns inslag som inte överensstämmer med de nationella betygskriterierna. Exempelvis gör en del skolor kvantifieringar av antalet moment istället för att bedöma kunskapernas kvaliteter.

¹ Besluten finns att läsa på <http://www.skolinspektionen.se/betygssattning-i-gymnasieskolan>

”... lärare inte alltid använder ett allsidigt underlag vid betygssättningen ...”

Elevintervjuer har också visat att lärare inte alltid använder ett allsidigt underlag vid betygssättningen och att de inte alltid väger in all tillgänglig information om elevernas kunskaper. Lärare har exempelvis ibland, långt innan kurstidens slut, så kallade slutdagar för när eleven måste uppvisa sina kunskaper som ska ligga till grund för betyget.

För att stödja en likvärdig betygssättning genomför skolorna, i enlighet med gymnasieförordningen, nationella prov i engelska A. I intervjuerna med elever och ibland även med lärare, framkommer att elevernas resultat från de nationella proven får olika betydelse i samband med betygssättning, något som också framkommer vid granskningen av skolornas inskickade sammanställningar av resultat på nationella prov och kursbetyg.

Det underlag som lärarna ska grunda sin betygssättning på ska relateras till nationella läroplansmål, kursplanemål och betygskriterier. Varannan tillfrågad elev i elevenkäterna uppger dock att de upplever att betygen grundas på närvaro och en tredjedel av eleverna uppger att betygen grundas på ordning och uppförande samt personliga egenskaper. Inget av dessa kriterier ingår i de nationella betygskriterierna.

Stora variationer mellan hur elever informeras om betygskriterier.

För att skapa förtroende för betygssättning bland eleverna och ge förutsättningar för dem att nå målen behöver de information om kursplanemål och betygskriterier. Nästan alla elever uppger själva att de tagit del av kursmål och betygskriterier. Vid elev- och lärarintervjuer framkommer dock att det finns stora skillnader mellan lärares olika sätt att informera, både mellan och inom de granskade skolorna. Granskningen har också visat att det finns en direkt koppling mellan elevernas förtroende för betygssättning och att de ges tydlig information om på vilka grunder betygen sätts.

Elevenkäten och även elevintervjuerna visar att eleverna uppfattar att det är olika lätt/svårt att få ett betyg beroende på vilken lärare de har.

Skolorna brister i analys av betygsresultaten.

Ett betydande antal av de granskade skolorna saknar sammanställning och analys av betygsresultat och resultat på de nationella proven över tid. Det finns inte heller sammanställningar där man kan följa enskilda lärares betygssättning i relation till exempelvis resultaten på nationella prov. Några har gjort det först efter att Skolinspektionen har begärt in uppgifterna. Utan sammanställning och analys av resultaten blir det omöjligt för skolorna att följa upp och genomföra förbättringsåtgärder eller bli medveten om brister när det gäller enskilda lärares betygssättning.

Goda exempel på skolornas arbete med likvärdig bedömning.

Det finns såväl på huvudmannanivå som på skol- och lärarnivå många goda exempel på hur skolorna arbetar för likvärdig bedömning. Vissa skolor utvecklar gemensamma prov och andra bedömningsunderlag för flera skolor och det förekommer också att koncerner för fristående skolor har bedömnings- och betygsfrågor som tema för fortbildningsinsatser.

I många skolor har den betygssättande läraren en annan lärare som medbedömare för bedömning av nationella prov. I praktiskt taget alla skolor diskuterar lärare i någon form bedömningen av tveksamma fall med varandra.

Det förekommer att lärare som arbetar ämnesövergripande skapar uppgifter för eleverna i vilka det ingår kursmål från flera kursers nationella kursplanemål och betygskriterier. I detta arbete blir det nödvändigt att lärare från olika ämnen tillsammans diskuterar betygsnivåer och vad olika betygskriterier innebär.

Åtgärder för en likvärdig betygssättning

Skolorna behöver säkerställa att betyg sätts utifrån de nationella betygskriterier och att det endast förekommer bedömningsgrunder som finns med i de nationella betygskriterierna. Skolorna behöver också säkerställa att betygen sätts utifrån ett allsidigt underlag där eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper.

Skolorna behöver säkerställa att nationella provresultaten används vid betygssättning på ett likvärdigt sätt i enlighet med Skolverkets instruktioner. Skolorna behöver också följa upp enskilda lärares användning av nationella provresultat i samband med betygssättning för analys och uppföljning. Skolorna kan nå en högre grad av likvärdighet i betygssättningen genom att ytterligare utveckla formerna för medbedömning.

Skolorna behöver arbeta för att alla elever informeras om kursmål och betygskriterier på ett begripligt sätt så att det inte finns så stora variationer mellan olika lärare. En bristande information medför att elevernas förtroende för betygssättningen samt möjligheter till inflytande över undervisningen, minskar.

Skolorna behöver, för att förbättra kvalitetssäkringen av betygssättningen, vidta åtgärder för att både fördjupa och bredda bilden av hur betygsresultaten ser ut och i samband med detta analysera betygsresultaten över tid avseende exempelvis jämförelser mellan program, lärare, kurser, ämnen, flickor och pojkar samt elever med svensk och utländsk bakgrund.

2 | Inledning

Att betyg sätts på ett likvärdigt sätt, och att skolornas undervisning är organiserad så att den följer de nationella kursmålen och betygskriterierna, är avgörande för att betygen skall fungera så som det är tänkt.

I denna rapport presenteras resultaten från Skolinspektionens granskning av betygssättningen avseende likvärdighet, om den svarar mot målen i kursplanerna, och mot betygskriterierna, samt i vilken utsträckning de nationella proven fungerar betygsstödjande. I granskningen har Skolinspektionen bedömt hur skolorna arbetar med att kvalitetssäkra betygssättningen och om lärarna har tillräcklig förmåga att sätta likvärdiga betyg.

Skolor och lärare har stor frihet att tolka kursmålen, konkretisera innehåll, välja stoff, arbetssätt och organisation. Betygskriterierna anger kunskapernas kvaliteter, inte exakta kunskaper, för respektive betygssteg. Utifrån dessa utgångspunkter är det inte möjligt att enkelt mäta om betygssättningen i en viss skola är korrekt och likvärdig med betygssättningen i andra skolor. Däremot kan det gå att finna indikatorer som påverkar förutsättningarna för en likvärdig betygssättning.

För bakgrund till rapporten se kapitel 4.

3 | Kvalitetsgranskningens resultat

Granskningen har omfattat 30 gymnasieskolor, varav 10 fristående, i 21 kommuner. Detta innebär att granskningen omfattat en högre andel fristående skolor än genomsnittet för riket.

Eftersom urvalet styrdes av att de granskade skolorna skulle bedriva undervisning och betygssätta i karaktärsämnet ellära A så kom detta att styra en del av urvalet. Tolkningen av resultaten bör därför ske med beaktande av att urvalet inte är representativt.

Skolorna har mellan 211 och 3995 elever. Som ett led i granskningen har uppgifter om utbildningsbakgrund och erfarenhet hos 590 betygsättande lärare i kurserna engelska A, naturkunskap A och ellära A insamlats. Av dessa har huvuddelen, drygt åtta av tio, utbildning för undervisning i de kurser de undervisar i. Den genomsnittlige läraren på de granskade skolorna har lång erfarenhet som betygsättare (12,4 år). Ungefär hälften av lärarna har genomgått någon form av kompetensutveckling i betygssättning. Det finns en klar skillnad mellan fristående och kommunala skolor i detta avseende. Sannolikheten för att en lärare vid en fristående gymnasieskola skall ha genomgått kompetensutveckling är nästan dubbelt så stor som att en lärare på en kommunal skola skall ha gjort det.

Nedan kommer observationerna kring de olika huvudfrågeställningar som granskningen har fokuserat att beskrivas och analyseras.

3.1 | Underlag för betygssättning

Vid Skolverkets granskning av betygssättning som genomfördes år 2000 framkom att lärarnas förståelse för det målrelaterade betygssystemet hade brister.

Den granskning som Skolinspektionen nu har genomfört visar att lärarna i högre grad förstått de grundläggande principerna för betygssättning i ett målrelaterat betygssystem men att det samtidigt fortfarande råder osäkerhet när det gäller lärarnas underlag för betygssättning. Det handlar exempelvis om vilka moment i en kurs som betygssätts, hur betygskriterierna tolkas samt vilken roll det nationella provet i engelska A har i samband med betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar också att det förekommer att vissa skolor inte undervisar i samtliga moment som ingår i en kurs. Det gäller främst de experimentella momenten i kursen naturkunskap A. De skolor som inte genomfört några experimentella moment har då inte heller kunnat använda dessa moment som grund för betygssättning.

3.1.1 | Betygskriterier

Betygen i gymnasieskolan ska sättas utifrån de nationella betygskriterierna som finns för varje kurs och betygsnivå. Genom att lokalt konkretisera de nationella betygskriterierna kan skolorna underlätta elevernas förståelse för innebörden i kriterierna. En förutsättning för att sådana lokala konkretiseringar ska fungera är att de vare sig utvidgar eller begränsar i förhållande till de nationella kriterierna och att fokus fortsatt ligger på vilka kvalitativa förmågor eleverna ska tillägna sig. På de skolor som granskats förekommer exempel på lokala konkretiseringar med bedömningsgrunder som inte finns med i de nationella betygskriterierna. Det kan exempelvis handla om att laborationsrapporter ska vara "prydligt skrivna" eller att "eleven deltar mycket aktivt i studiebesök och exkursioner" vilket inte är kopplat till de kunskaper som finns beskrivna i de nationella betygskriterierna. Det finns också exempel på skolor som har en tendens att kvantifiera då det gäller exempelvis antalet moment eller antalet källor istället för att bedöma kvaliteten på elevernas kunskaper.

Ungefär sex av tio elever uppger i elevenkäterna att de uppfattar att närvaro på lektionerna spelar stor eller ganska stor roll för betygssättningen. Närvaro är inte ett betygskriterium i sig och får därför inte vägas in som kriterium vid betygssättningen. Elevernas närvaro är däremot en förutsättning för lärarens möjlighet att bedöma elevernas kunskaper utifrån målen. Elevernas närvaro har särskilt stor betydelse i de fall kurserna innehåller muntliga, experimentella eller praktiska moment eftersom det är mycket svårt för läraren att bedöma elevernas kunskaper om de inte är närvarande. Den elev som inte är närvarande vid exempelvis experimentella moment får kraftigt begränsade möjligheter att bli bedömd för sin förmåga att tillämpa ett naturvetenskapligt arbetssätt, vilket finns med som kriterium för betyget Mycket väl godkänt (MVG) för naturkunskap A. Det är också praktiskt taget omöjligt för eleverna att visa sina kunskaper inom de muntliga och lyssnande momenten i engelska A om de inte är närvarande på lektionerna. Drygt en fjärdedel av de elever som besvarat enkäterna uppfattar att kriterier såsom ordning och uppförande samt personliga egenskaper (exempelvis flit eller intresse) svarar för en stor eller ganska stor del av underlaget för betygssättningen. Vid besöken framkom också vid elevintervjuer att eleverna uppfatta-

de att betygen grundade sig på "hur man är som person", "hur man uppträder" och "om man är den som läraren gillar mest".

Det är naturligtvis inte fel att skolor stimulerar elever att skriva läsligt, att närvara, att delta aktivt i skolarbetet och att uppträda väl gentemot lärare och kamrater. Denna typ av kriterier kan dock inte ensamma utgöra grund för betygssättning utan att de tydligt kan kopplas till nationella betygskriterier.

Granskningen visar att många lärare inte använder sig av ett allsidigt underlag för betygssättning. I elevenkäter uppger eleverna att de uppfattar att skriftliga prov i hög eller ganska hög utsträckning utgör underlag för betygssättning i de granskade kurserna² något som bekräftats i elevintervjuerna. Detta att jämföra med att endast hälften av eleverna svarar att genomförandet av experiment och praktiska moment är underlag för betygssättning i ellära A och att endast en tredjedel av eleverna uppger att genomförandet av laborationer är underlag för betygssättning i naturkunskap A, moment som ingår i både ellära A och naturkunskap A. På några av de granskade skolorna förekommer experimentella inslag i undervisningen i naturkunskap A inte alls, och därmed grundar sig inte heller betygen i naturkunskap A på elevernas förmåga att genomföra experiment. I kursmålen och även specifikt i betygskriterierna för naturkunskap A är experimentella och praktiska moment för de högre betygsstegen klart uttalade.

Vid skolbesöken framkom att lärare använder tidsgränser ("slutdagar") under tiden kursen pågår, för vid vilket tillfälle kunskaper måste ha redovisats för att vägas in i betyget. Eleverna berättar "man kan sedan om man lämnar

"Det är den enskilda elevens kunskaper som ska bedömas ..."

in en uppgift i efterhand bara få G, oavsett kvaliteten på det inlämnade arbetet". Det handlar således om att i de fall som eleven lämnar in en uppgift efter ett bestämt inlämningsdatum finns det inte möjlighet att nå de högre betygsstegen även om arbetet motsvarar kunskapskraven. När lärare tillfrågas om detta hänvisar de till sin arbetssituation eller till att eleverna

måste bedömas rättvist. Denna hantering av inlämningsuppgifter är inte något som är förenligt med ett målrelaterat betygssystem. I ett målrelaterat betygssystem ska läraren bedöma elevens kunskaper i relation till kursmålen när kursen är avslutad.³ Alla elever ska således ha möjlighet att visa sina kunskaper under hela kurstiden. Det förekommer också att lärare vid betygssättning summerar resultaten på de prov som genomförts under kursen och sätter betyget utifrån detta. Detta utgår inte från en helhetsbedömning där eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper genom olika typ av allsidiga bedömnings-underlag exempelvis muntligt, skriftligt eller experimentellt.

Betygssystemet är sedan mitten på 1990-talet målrelaterat till skillnad mot det tidigare relativa betygssystemet. I ett målrelaterat betygssystem bedöms elevens kunskaper i relation till kursmål och betygskriterier och inte i relation till andra elevers prestationer och betyg. Det är den enskilda elevens kunskaper som ska bedömas och det ska inte ske någon rangordning i relation till de andra eleverna. Detta får som konsekvens att det inte är exempelvis elevernas ansträngningar eller engagemang i sig som ska betygssättas utan elevernas kunskaper i relation till de nationella kursmål och betygskriterier som finns för respektive kurs.⁴ Detta gör att eleverna och andra kan upp-

² I engelska A 71 %, ellära A 88 % och naturkunskap A 84 %.

³ Gymnasieförordningen 7 kap 1§

⁴ Skolverket (2008) <http://www.skolverket.se/sb/d/1597/a/7140>

fatta betygssystemet som orättvist eftersom det vid själva betygssättningen inte tas hänsyn till exempelvis flit, ambition och vilja. Dessa egenskaper är dock inte oväsentliga eftersom dessa ger eleven bättre förutsättningar att nå målen utan att de i sig utgör underlag vid betygssättning.

Skolorna behöver säkerställa att betygs sätts utifrån de nationella betygskriterier och att inte förekommer bedömningsgrunder som inte finns med i de nationella betygskriterierna. Skolorna behöver också säkerställa att betygen sätts utifrån ett allsidigt underlag där eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper.

3.1.2 | Användning av nationella provet som betygsunderlag

Granskningen av inskickade dokument från skolorna visar att det varierar hur lärare använder elevernas resultat på nationella prov vid betygssättning.⁵ Det finns exempel på lärare som genomgående ger samma kursbetyg som resultatet på nationella provet år efter år, och det finns de som genomgående sätter högre eller lägre betyg. Det finns också något exempel på hur lärare år efter år har samma procentuella fördelning mellan betygsnivåerna. En fullständig samstämmighet mellan elevernas resultat på nationella proven och kursbetygen är inte eftersträfvansvärt i sig, varken på grupp- eller på individnivå.

Både fristående och kommunala gymnasieskolor är skyldiga att delta i nationella prov i kärnämnen svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.⁶ Huvudsyftet med de nationella proven är att stödja en likvärdig bedömning och betygssättning samt att ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå. De nationella proven utgör en del av det totala underlag läraren har till sitt förfogande vid betygssättning. Ett nationellt prov ska inte vara lärarnas enda underlag för kursbetyg.⁷

I intervjuer med elever och ibland även vid lärarintervjuer framkommer att de nationella provresultaten har olika betydelse för olika lärare. Några lärare berättar att de använder resultaten från nationella prov som ett tungt vägande underlag för betyget medan andra uppfattar nationella prov som ett prov bland andra. Elevernas bilder är också varierade. De kan berätta om att *"nationella provet är en dödsdom, det enda som avgör om man ska lyckas – klarar man inte det är det kört"* men elever berättar också att

"... nationella provet är en dödsdom, det enda som avgör om man ska lyckas ..."

det finns lärare som använder proven på annat sätt *"... nationella provet är också en bedömning av hur läraren sköter undervisningen"*. Den generella uppfattningen bland lärarna är samtidigt att det nationella provet för engelska A väl motsvarar kursplanen och betygskriterierna för engelska A. Det krävs dock att lärarna är medvetna om att kursprovet inte omfattar samtliga mål i kursen engelska A. Detta medför att de lärare som lägger alltför stor vikt vid att använda provet som enda underlag för betygs-

⁵ Undersökningen gäller hur betygsnivåerna G, VG och MVG har fördelats på nationella provet jämfört med kursbetyget på aggregerad nivå.

⁶ Gymnasieförordningen 7 kap. § 5, Skollagen 9 kap. § 11

⁷ De nationella provens syften och Skolinspektionens uppdrag om central rättning av nationella prov. (2010) Skolverket <http://www.skolverket.se/sb/d/2853>

sättningen tar risken att elevernas kunskaper inte betygssätts i relation till samtliga mål i kursen. En annan risk är att provet bara ger kännedom om elevens kunskap vid ett tillfälle vilket gör att de lärare som helt förlitar sig på provet som betygsunderlag får en skev bild av den enskilde elevens totala kunskap och förmåga i engelska A.

En annan problematik när det gäller användningen av nationella prov i arbetet för en likvärdig betygssättning är bedömning av uppgifterna. I denna granskning har bedömning av de nationella proven inte studerats annat än gällande skolornas system för kvalitetssäkring och lärarnas generella arbete med rättning och bedömning. Detta gjordes däremot i Skolinspektionens rapport "Rättning av nationella prov" där en av slutsatserna var att det finns en risk att objektiviteten hos lärarna kan påverka deras arbete med rättningen: "Skolinspektionen har fått signaler från lärare som anställts som kontrollrättare att dessa tolkar bedömningsanvisningarna striktare i sin roll som kontrollrättare än när de rättar sina egna elevers nationella prov, eftersom någon relation till eleven inte finns. En rättningssituation där elevens identitet inte är känd skulle möjligen skapa förutsättningar för en mer objektiv bedömning av elevens prestation".⁸

Denna granskning av betygssättning har funnit att skolorna använder sig av medbedömning vid rättning av de nationella proven i engelska A på samtliga av de granskade skolor som har mer än en undervisande lärare på kursen. Medbedömning förekommer också inom kurserna naturkunskap A och ellära A men försvåras, liksom i engelska A, på skolor där det endast finns en undervisande lärare i ämnet vilket är fallet i mindre skolor. Formen för medbedömning varierar dock mycket mellan skolorna. Medbedömning kan handla om att lärarna tar informella kontakter med andra lärare som undervisar i engelska vid tveksamma bedömningar, skolor som avidentifierar proven och/eller att lärare inte bedömer proven för de elever de undervisar och betygssätter samt att två lärare bedömer de muntliga delarna av det nationella provet i engelska A. Dessa exempel på medbedömning är faktorer som kan motverka problemet med lärarnas olika tolkningar av nationella provens bedömningsanvisningar.

Skolorna behöver säkerställa att nationella provresultaten används vid betygssättning på ett likvärdigt sätt i enlighet med Skolverkets instruktioner. Skolorna behöver också följa upp enskilda lärares användning av nationella provresultat i samband med betygssättning för analys och uppföljning. Skolorna kan nå en högre grad av likvärdighet i betygssättningen genom att ytterligare utveckla formerna för medbedömning.

3.2 | Lärarnas arbete med betygssättning

Enligt läroplanen⁹ ska lärarna informera eleverna om kursplanemål och betygskriterier så att eleverna upplever att de har kännedom om innebörden av dessa. Resultatet av genomförda elevenkäter visar också att eleverna uppfattar att de fått information kring betygssättning. Nästan alla elever uppger att de tagit del av kursmål och betygskriterier. Även elevintervjuerna stödjer denna bild. Skolornas sätt att informera skiljer sig däremot åt. I vissa skolor går lärarna inför varje moment igenom vad som krävs för ett visst betyg, i

⁸ Kontrollrättning av nationella prov i grundskolan och gymnasieskolan. Redovisning av regeringsuppdrag Dnr. U2009/4877/G 2010 s 100 Skolinspektionen

⁹ Läroplan för de frivilliga skolformerna.

andra går man igenom detta endast översiktligt i samband med kursstarten. Elevintervjuerna har emellertid visat att det vid många skolor finns brister i den informationsgivning som sker under kursernas gång.

Granskningen visar också att det förekommer att lärare i sin undervisning anpassar undervisningen efter elevernas lågt ställda förväntningar och att de gör skillnad mellan undervisning på "yrkesförberedande-" och "studieförberedande program". Detta kan innebära att inte alla elever ges möjlighet att nå alla betygssteg.

3.2.1 | Lärares information om betygssättning

Skolverkets granskning av betygssättningen år 2000¹⁰ visade att de flesta elever och oftast även föräldrar ansåg att informationen om kursmål och betygskriterier fungerade bra. Det var då vanligt att kursmål och betygskriterier delades ut vid kursens början eller skickades hem till föräldrarna. Enligt läroplanen¹¹ ska lärarna informera eleverna om kursplanemål och betygskriterier så att eleverna upplever att de har kännedom om innebörden av dessa. Denna granskning har inte bara undersökt om eleverna har kännedom om kursmål och betygskriterier utan har också tagit reda på om alla elever informeras på ett för dem begripligt sätt. Resultatet av genomförda elevenkäter visar att nästan alla elever uppfattar att de tagit del av kursmål och betygskriterier. I elevintervjuer och även vid lärarintervjuer, har det dock vid ett flertal tillfällen framkommit att det finns stora skillnader mellan hur olika lärare på samma skola informerar om kursplanemål och betygskriterier. Det finns många exempel på att läraren lämnar ut eller snabbt visar Skolverkets dokument vid kursstart och något fall där läraren berättar att det inte är någon idé att visa kursplan och betygskriterier för eleverna eftersom de ändå inte är intresserade. Det finns även lärare som under hela kursens gång samt inför och efter varje moment tydligt diskuterar och informerar om kursens mål och betygskriterier i enlighet med läroplanen.

Skolorna behöver arbeta för att alla elever informeras om kursmål och betygskriterier på ett begripligt sätt så att det inte finns väsentliga variationer mellan olika lärare. En bristande information medför att elevernas förtroende för betygssättningen samt möjligheter till inflytande över undervisningen, minskar.

3.2.2 | Lärares undervisning

Elevernas möjlighet att nå de olika betygsstegen är beroende av den undervisning som lärarna bedriver. I granskningen har det framkommit att lärare anpassar undervisningen efter elevernas önskemål och ambitionsnivå på ett sådant sätt att det finns en risk att detta leder till att undervisningen utgår ifrån elevernas lågt ställda ambitioner. Detta kan i sin tur innebära att eleverna berövas möjligheten att visa att de har mer avancerade kunskaper och därmed missa möjligheten att nå de högre betygsnivåerna. Vid några intervjuer berättade lärarna att elever på de "yrkesförberedande programmen" främst är inriktade på att nå betygsnivån G till skillnad mot elever på

¹⁰ Nationella kvalitetsgranskningar 2000. Skolverkets rapport 190. Stockholm: Skolverket

¹¹ Läroplan för de frivilliga skolorna.

”studieförberedande program” som vill nå de högre betygsnivåerna VG och MVG. Denna skillnad är inte oproblematiserad eftersom eleverna på de olika programmen ges olika förutsättningar att nå de högre betygsnivåerna. Lärarintervjuerna visar att det förekommer att lärare är övertygade om att de utifrån ett elevinflytandeperspektiv gör rätt när de utformar undervisningen på detta sätt trots att elevernas möjligheter blir starkt begränsade.

Lärarna ska i sin undervisning utgå från enskilda elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande¹² så att eleverna når så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Lärarna måste därför i sin planering av kurserna hitta en balans där eleverna ges möjlighet till inflytande och en individuellt anpassad undervisning som inte begränsar elevernas möjligheter att nå alla betygssteg. Skolorna behöver säkerställa att alla elever ges undervisning i och möjlighet att visa sina kunskaper för alla betygsnivåer, även de högre.

3.2.3 | Lärares utbildningsbakgrund och kompetensutveckling i relation till betygssättning

Som en del av undersökningen har lärarnas utbildningsbakgrund och erfarenhet som betygsättare granskats. Drygt åtta av tio lärare på de granskade skolorna har en, för verksamheten föreskriven utbildning, det vill säga har svensk lärarexamen eller behörighetsbevis från Högskoleverket¹³ och utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.¹⁴ Det är något färre i ellära A än i naturkunskap A och engelska A.¹⁵

I det inskickade materialet och i samband med skolbesöken har granskningen inte funnit någon skillnad mellan betygssättningen gjord av lärare med svensk lärarexamen eller behörighetsbevis från Högskoleverket samt utbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver och de som saknar detta. Det vill säga det går inte att se något samband mellan lärarnas utbildningsbakgrund och avvikelser mellan kursbetyg och resultat på nationella prov, betygsnivåer, andelen elever som uppfattar betygssättningen som rättvis och andelen elever som uppfattar att betyg sätts utifrån kriterier som inte ingår i de nationella betygskriterierna.

Granskningen visar att andelen lärare med lärarexamen och ämneskunskap för undervisning i den kurs de sätter betyg i, är lägre på de större skolorna. Detta kan ha sin grund i att lärare utan lärarexamen eller motsvarande ofta har kunskaper i ämnet, pedagogik och/eller erfarenhet av betygssättning. Att det inte finns någon skillnad kan också bero på att skolorna ger formellt och informellt stöd till lärare som saknar lärarexamen eller motsvarande. Skolinspektionens tidigare granskning¹⁶ visar att 85 procent av de tillsvidareanställda lärare som saknar lärarexamen eller liknande har deltagit i någon lärarutbildning vid ett svenskt lärosäte som de av någon anledning inte fullföljt. Det har också framkommit vid många lärarintervjuer i granskning-

12 Läroplan för de frivilliga skolformerna 2.1 Kunskaper

13 Skollagen kap 2 § 3

14 Skollagen kap. 2 § 4

15 Lärarnas utbildning för undervisning i engelska A är tydlig i det inskickade materialet från skolorna medan det funnits viss osäkerhet i beskrivningarna kring lärarnas utbildning för undervisning i naturkunskap A och ellära A.

16 Lärares behörighet och användning efter utbildning. Skolinspektionen 2009:2

en att lärarna med lärarbehörighet inte fått eller endast fått bristfällig utbildning i betygssättning under sin lärarutbildning. Lärarna berättar att betygssättning är något de lärt sig under sin yrkesverksamma tid av sina kollegor och genom att betygssätta.

Många av de lärare som saknar lärarexamen har ändå mångårig erfarenhet av betygssättning. Totalt i undersökningen har lärarna i genomsnitt i 12,4 års erfarenhet av betygssättning. Många av skolorna har dessutom rapporterat att lärare som undervisar i naturkunskap eller ellära har lärarexamen i närliggande ämnen även om de saknar ämneskunskaper för de aktuella kurserna. Det är exempelvis inte ovanligt att lärare som undervisar i naturkunskap har ämneskunskap i kemi och/eller biologi, och lärare i ellära kan ha ämneskunskap i fysik.

Det inskickade materialet från skolorna visar att ungefär hälften av lärarna har genomgått någon form av kompetensutveckling gällande betygssättning. Det är vanligare att lärare med lärarexamen och ämnesbehörighet fått fortbildning, än de som saknar detta. Endast 13 procent av lärarna som saknar lärarexamen i de granskade kommunala skolorna har fått kompetensutveckling i betygssättning medan motsvarande siffra för granskade fristående skolor är 65 procent. Ett liknade samband finns även för hela lärargruppen, oavsett utbildningsbakgrund. Sannolikheten för att en lärare vid någon av de granskade fristående gymnasieskolorna ska ha genomgått kompetensutveckling i betygssättning är nästan dubbelt så stor som att en lärare på någon av de granskade kommunala skolorna ska ha gjort det. Det har inte gjorts någon systematisk genomgång av kvaliteten på genomförda kompetensutvecklingsinsatser utan det kan vara allt från enstaka kompetensutvecklingsdagar till större satsningar över flera terminer.

”... ungefär hälften av lärarna har genomgått någon form av kompetensutveckling gällande betygssättning ...”

Skolorna som granskats har haft olika inställning till vikten av kompetensutveckling gällande betygssättning. Några av de fristående koncernskolorna som ingått i granskningen har haft större satsningar kring bedömning och betygssättning med bland annat formativ bedömning, elektroniska plattformar för utbyte av betygunderlag och bedömningsdiskussioner mellan skolorna. Men det finns också skolor som inte har några kompetensutvecklingsinsatser gällande betygssättning bland annat eftersom de avvaktar nya ämnesplaner och betygskriterier från Skolverket.

Skolorna behöver säkerställa att lärarna ges kontinuerlig kompetensutveckling där det ges möjlighet till fördjupning i betygssättningsfrågor. Betygssättning är ett för lärarna ständigt aktuellt område som kräver ständiga diskussioner och reflektioner för att bibehålla och öka kompetensen.

3.2.4 | Elevernas förtroende för betygssättningen

Granskningen har visat att elevernas förtroende för betygssättningen, oftast är samstämmigt med Skolinspektionens bedömning. Skolor där resultatet från elevenkäterna visar att eleverna har stort förtroende för betygssättningen har oftast få kritikpunkter medan skolor med litet elevförtroende har många kritikpunkter.

Många av de elever som Skolinspektionen mött i elevintervjuerna vid skolbesöken har en god kunskap om betygssystemet. De är medvetna om vad som gäller i betygskriterier, kursmål och läroplanen. Många har också kun-

skap om var de kan finna information och att de ska kontakta rektor när det inte fungerar med den enskilde läraren.

Granskningen har genom elevenkäter och elevintervjuer undersökt vilket förtroende eleverna har för betygssättningen. Elevernas brist på förtroende för betygssättningen behöver inte innebära något för att avgöra om betygssättningen är likvärdig. Det visar snarare på lärarnas bristande förmåga att kommunicera grunderna för betygssättningen till eleverna vilket i sin tur har betydelse för elevernas möjligheter att ta ansvar för sitt lärande och sina studieresultat.¹⁷

Granskningen har visat en direkt koppling mellan elevernas förtroende för betygssättning och lärarnas information om på vilka grunder betygen sätts. Ett resultat från granskningen är att eleverna har lägre förtroende för betygssättningen i engelska A¹⁸ än för betygssättningen i naturkunskap A och ellära A. Dessutom anger eleverna i enkäten att de uppfattar att lärarna i engelska A i högre grad tar hänsyn till personliga egenskaper då de sätter betyg.¹⁹

Det som skiljer de tre kurserna åt och som kan ha betydelse för elevernas förtroende för betygssättning är bland annat att engelska A har nationella prov och att naturkunskap A och ellära A har experimentella inslag i kursmålen och betygskriterierna. Nationella prov har huvudfunktionen att stärka en likvärdig betygssättning men detta uppfattar inte eleverna. En förklaring till detta kan vara, som tidigare nämnts, att det mellan lärarna på samma skola på finns skillnader i användningen av de nationella provens vid betygssättning. Eleverna kan ha föreställningen att de alltid ska ges det betyg som de får på det nationella provet och därmed också uppfattar betygssättningen som orättvis om de inte får det eller ser att andra elever får ett högre kursbetyg än betyget på nationella provet. Det är i så fall en indikation på att det finns brister i kommunikationen mellan eleverna och lärarna. En annan

förklaring skulle kunna vara att eleverna har svårt att

”... är vanligt att elever uppfattar att det är olika lätt/svårt att få ett visst betyg beroende på vilken lärare de har ...”

förstå bedömningen på de icke-skriftliga delarna av det nationella provet i engelska A, och att lärarna brister i att förklara betygssättningen på dessa moment. Resultatet från elevenkäterna visar att eleverna har större förtroende för betygssättningen i de fall den i hög grad baseras på skriftliga prov.

Det kan också handla om att lärarna lämnar tillbaka prov med kommentarer och bedömning, vilket tydliggör

lärarnas bedömning och därmed också underlaget för betygssättningen.

Granskningen visar att det, i likhet med resultatet från Skolverkets granskning från år 2000, är vanligt att elever uppfattar att det är olika lätt/svårt att få ett visst betyg beroende på vilken lärare de har²⁰. Vid någon elevintervju framkom också att ”den trevlige, snälle och rolige pojken fick G i engelska” eller ”läraren kan ha favoriter” i samband med elevernas berättelser om vad som var avgörande för deras betyg. Var fjärde elev²¹ uppger även att de tror att de skulle ha fått ett annat betyg om de gått ett annat program. Intervjuerna med elever visar att eleverna ofta uppger att de lärt sig att ”knäcka

¹⁷ Läroplan för de frivilliga skolformerna 2.5 Bedömning och betyg

¹⁸ Elevernas förtroende för betygssättningen är för engelska A är det 52 % för naturkunskap A 62 % och för ellära A 65 %

¹⁹ Fördelningen mellan elevernas svar på i vilken omfattning de uppfattar att lärarna tar hänsyn till personliga egenskaper är för engelska A 40 %, ellära A 27 % och för naturkunskap A 27 %

²⁰ 79 procent av eleverna uppger att så är fallet i engelska A, 73 procent i naturkunskap A, och 67 procent i ellära A.

²¹ För ellära A 22 %, engelska A 27 % och naturkunskap A 22 %

koden” för hur betygssättningen fungerar hos en viss lärare, det vill säga eleven har förstått vad läraren bedömer som viktigt för de olika betygsnivåerna. Det förekommer också att en elev som noterar att en lärare lägger stor vikt vid exempelvis inlämningsuppgifter kan inrikta sina studier på det området medan någon annan lärare är inriktad mot skriftliga prov vilket då eleven kan inrikta sina studier emot. Detta skapar en ojämlik situation i klassrummet för eleverna men också en ogynnsam miljö för elevernas lärande då inte allsida underlag för betygssättning används.

Skolorna behöver se till att det skapas förtroende bland eleverna för betygssättningen. I detta arbete är det viktigt att lärarna kommunicerar grunderna för betygen med eleverna. Skolorna behöver även säkerställa att enskilda lärare inte sätter betyg utifrån andra kriterier än de nationella betygskriterierna.

3.3 | Skolornas arbete med att kvalitetssäkra betygssättning

Det tydligaste resultatet av granskningen rörande analys och uppföljning är att många skolor överhuvudtaget inte har någon statistik över satta betyg och resultat på nationella prov, annat än som genomsnitt för skolan.

Granskningen visar samtidigt att många skolor har olika former av kvalitetssäkringssystem för betygssättningen. Omfattningen av dessa system uppvisar dock stora kvalitetsskillnader. Granskningen visar att skolor som i interna styrdokument beskriver att de arbetar med uppföljning och analys av betygssättningen inte med nödvändighet har sammanställt betygsstatistik. Det gör kvalitetsuppföljningar svåra att genomföra i praktiken.

Intervjuerna med skolledningar visar i flera fall att skolorna inte anser sig ha behov av en närmare uppföljning eftersom deras betygsresultat ligger över riks- eller kommungenomsnittet. Utifrån denna iakttagelse kan man möjligen dra slutsatsen att intresset, för hur betygssättningen går till, väcks först när betygssnitten går under en viss gräns. I ett par fall uppges i intervjuer med skolledningar att huvudmännen inte efterfrågar mer detaljerad statistik kring betygssättningen än genomsnittliga meritvärden för skolan och att skolan därför inte gör ytterligare sammanställningar.

Skolorna har i varierande grad rutiner för att följa upp och kalibrera betygssättningen. Många skolor har lokala konkretiseringar av kursmål och betygskriterier även om detaljeringsgraden varierar mellan skolorna. Många skolor använder gemensamma kursprov och det förekommer även att skolorna samarbetar med andra skolor i kommunen eller koncerner om utformningen av prov och andra bedömningsunderlag.

Granskningen visar också att det finns olika risker med skolornas arbete för likvärdig betygssättning beroende av om de exempelvis är större eller mindre, fristående eller kommunala.

3.3.1 | Skolornas arbete för en likvärdig betygssättning

Många skolor sammanställer inte statistik över satta betyg och resultat på nationella prov, annat än som genomsnitt för hela skolan och i vissa valda

generella mått som återfinns i den nationella statistiken. Många skolor har gjort sammanställningen av betygsuppgifter först när Skolinspektionen begärt in dessa. Några skolor har dessutom inte lämnat några uppgifter om enskilda lärares betygssättning eller resultat på de nationella proven eftersom de säger sig inte haft tillgång till dessa uppgifter. Även i de skolor som har sammanställt uppgifter om betygresultaten och resultat på nationella prov har lärarna inte alltid kunskap om dessa. Granskningen visar samtidigt att många skolor har olika former av kvalitetssäkringssystem/rutiner för betygssättning. Dessa rutiner för kvalitetssäkring av betygssättning uppvisar dock stora kvalitetskillnader. Det har framkommit att skolor som i interna styrdokument beskriver att de arbetar med uppföljning och analys av betygssättningen inte alltid har sammanställt betygsstatistik. Det gör kvalitetsuppföljningar svåra att genomföra i praktiken. När de intervjuade lärarna tillfrågades om de hade tillgång till skolans betygsresultat och analys av dessa svarade de ofta att "Det finns ingen bild på skolnivå. Min bild är mer grundad i känsla, som lärare har man skaffat en känsla allt eftersom." De flesta lärarna menade också att det hade varit värdefullt att ha tillgång till skolans betygsresultat och analys av dessa i sin undervisning och när de arbetade med betygssättning. Utan tillgång till statistik om betygsresultaten är det inte möjligt för skollädaingen att följa upp betygssättningen på ett systematiskt sätt.

Intervjuerna med skollädaingar visar i flera fall att huvudmännen inte efterfrågar och skolorna inte anser sig ha behov av en fördjupad och breddad bild av betygsresultaten om dessa ligger över riksgenomsnittet. Utifrån denna iakttagelse kan man möjligen dra slutsatsen att intresset för skolornas uppföljning av betygssättningen väcks först när betygsnivån går under en viss nivå. I ett par fall uppges i intervjuer med skollädaingar att huvudmännen inte efterfrågar mer detaljerad statistik kring betygssättningen än genomsnittliga meritvärden för skolan och att skolan därför inte gör ytterligare sammanställningar. Det är intressant att notera att, när lärare och skollädaing ombads att förklara nedgångar i elevernas kunskapsresultat eller när skolorna analyserat sina resultat i skolans kvalitetsredovisning, var förklaringarna nästan alltid relaterade till elevernas förutsättningar och intagningspoäng och aldrig till vad skolan och dess lärare åstadkommit. Riktigheten i detta påstående har dock inte kontrollerats i denna granskning. I de skolor där eleverna hade förbättrat sina kunskapsresultat, hade det inte gjorts någon analys av orsakerna till framgångarna, vilket får till följd att skolorna kan missa värdefull information om vad som kan leda till förbättrade kunskapsresultat.

Som en del i skolornas kvalitetssäkring av betygssättning används inom skolor exempelvis gemensamma kursprov, laborationsrapporter, recensioner av engelsk litteratur eller praktiska moment inom ellära. Några kommuner och koncerner för fristående skolor samarbetar också när det gäller underlag för betygssättning vilket kan vara en viktig del i kvalitetssäkringen av betygssättningen under förutsättning att de följer de nationella betygskriterierna.

Den genomsnittliga betygsnivån i ellära A är mycket låg på ett antal skolor, något som det kan finnas flera förklaringar till. Vid lärarintervjuerna framkom förklaringen att eleverna inte hade högre ambitioner än kursbetyget Godkänt. Detta kan i sin tur ha sin förklaring i att branschkravet för elever på elprogrammet som önskar bli elektriker är lägst kursbetyget Godkänt i kärnämnen, det som av Elbranschens centrala yrkesnämnd (ECY) benämns som

baskurser samt de av ECY rekommenderade kurserna.²² För elever som inte tänker sig fortsatta studier finns det därmed ingen motivation för de högre betygsnivåerna.

En annan förklaring är att lärarna tolkat betygskriterierna så att de högre betygsstegen blir svåra att uppnå under denna relativt korta kurs.²³ Lärarna har ofta en nära koppling till elbranschen och är därför noga med att inte släppa igenom elever som inte når målen i kursplanen. I Stockholmsområdet finns ett projekt som drivs av ELY som heter "Av Elbranschen rekommenderade skolor" som grundar sig på kriterier som branschen satt upp. Skolor som gör sig kända inom branschen för att "släppa igenom" elever som inte uppnått kursmålen kan få svårt att få fram praktikplatser för sina elever. Många av de granskade skolorna är eller har ansökt om att tillhöra Teknik-college.²⁴ Detta är ännu ett sätt för branschen att ställa krav på skolorna men också en möjlighet för skolorna att delta i kompetensutvecklingar och att höja statusen på skolan i ett konkurrensutsatt läge.

Samarbete med branschen kan många gånger vara positiva men det kan också finnas en risk att det formuleras krav från branschen lokalt som gör att det uppstår skillnader mellan skolor som ger ellära A som en kurs på el-programmet och de som undervisar i ellära A på något annat program utan nära sammanbindning med branschen. De lokala branschkrav som ibland kan uppstå måste relateras till att branschen har varit med och utformat de nationella kursmålen och betygskriterierna när dessa formulerades.

Skolorna behöver för att stödja sina lärare i arbetet för en likvärdig betygssättning sammanställa och analysera betygsresultaten. Skolorna behöver ge lärarna möjlighet till att på olika sätt arbeta för en likvärdig betygssättning genom samverkan med andra lärare och säkerställa att det i detta arbete inte finns några andra betygskriterier än de nationella.

Att ha ett nära samarbete med branschen är en tillgång för kursen ellära A men skolorna behöver säkerställa att lärarna inte frångår de nationella kursplanemålen och betygskriterierna.

3.3.2 | Skolornas uppföljning

Skolorna har i varierande grad rutiner för att följa upp och diskutera betygsnivåerna. När det gäller huvudmannens och rektorernas kunskap om lärarnas betygssättning är den i många fall begränsad till att lärarna sammanställer sin egen betygssättning. Det sker i många fall ett mycket begränsat utbyte av betygsinformation mellan lärare på ämnes-, program-, skol- eller kommunnivå vilket bidrar till brister i kvalitetssäkringen av betygssättningen.

Bland de skolor som skickat in betygssammanställningar för respektive lärare förekommer att lärare år från år har exakt samma betygssnitt, oberoende av vilken klass det gäller. Det kan vara en ren slump, i vissa fall handlar det om mycket små studiegrupper, men det kan inte uteslutas att lärarna i fråga använder betygssystemet som om det vore relativt. På skolor där det förekommer sammanställningar av betygresultat och resultat på nationella

22 Branschkrav Elbranschens centrala yrkesnämnd (ECY) http://www.ecy.com/studie_och_yrkesvagledare/default_kopia.asp

23 Betygskriteriet för betyget Mycket väl godkänt är bland annat "Eleven anpassar sin arbetssituation till de krav den aktuella situationen ställer, analyserar och bedömer resultatet samt ger förslag på åtgärder vid avvikelse."

24 Teknik-college är en förening som samordnar flera kommuner och utbildningsanordnare tillsammans med industrin i en region för att utveckla utbildningar utifrån de krav industrin ställer. <http://www.teknikcollege.se/>

prov per lärare kan man enkelt se om det finns lärare som år från år har samma betygssnitt eller att läraren år efter år sätter samma betyg som betyget på nationella provet vilket borde utgöra ett värdefullt underlag för diskussioner i syfte att kvalitetssäkra betygssättningen. Denna typ av mönster upptäcks bara om skolorna på ett systematiskt sätt sammanställer och analyserar betygsresultaten på skolan. Om ett sådant arbete görs får skolan även information om vad som leder till förbättringar, och även till försämringar, av elevernas kunskapsresultat.

Skolorna behöver, för att förbättra kvalitetssäkringen av betygssättningen, vidta åtgärder för att både fördjupa och bredda bilden av hur betygsresultaten ser ut och i samband med detta analysera betygsresultaten över tid avseende exempelvis jämförelser mellan program, lärare, kurser, ämnen, flickor och pojkar samt elever med svensk och utländsk bakgrund.

3.3.3 | Jämförelse mellan olika typer av skolor

Granskningen visar att mellan de skolor som ingår i granskningen finns det ingen skillnad mellan kommunala eller fristående skolor när det gäller:

- Avvikelser mellan kursbetyg och resultat på nationella prov
- Betygsnivåer
- Andelen elever som uppfattar betygssättningen som rättvis
- Andelen elever som uppfattar att betyg sätts utifrån kriterier som inte ingår i de nationella betygskriterierna

Det finns, som tidigare beskrivits i rapporten, en tydlig skillnad mellan kommunala och fristående skolor när det gäller andelen lärare som genomgått någon form av kompetensutveckling gällande betygssättning. En förklaring till skillnaden mellan kommunala och fristående skolor i detta avseende kan dock vara att granskningens urval av skolor endast omfattar fristående skolor som ingår i koncerner vilka ofta har egna program för fortbildning av lärare. Det är dock så att granskningen även omfattar skolor i större kommuner samt att skolor i mindre kommuner i sitt samarbete med andra kommuner också skulle ha möjligheter att organisera kompetensutvecklingsinsatser.

Det går att observera skillnad mellan stora och små skolor som ingår i granskningen. Det finns som tidigare nämnts ett tydligt samband mellan elevernas förtroende för betygssättningen och skolans storlek. Eleverna på små skolor har generellt större förtroende för betygssättningen i samtliga de tre granskade kurserna och då främst i engelska A än vad elever på stora skolor har. Granskningen visar också att andelen lärare med utbildning för undervisning i den kurs de sätter betyg i, är lägre på de stora skolorna. Det är även vanligare att stora skolor sätter betyg utifrån betygskriterier som inte ingår i de nationella betygskriterierna. Små skolor med lärare som är ensamma i sin kurs har dock svårare att genomföra medbedömning av nationella prov.

Skolorna behöver säkerställa att de arbetar för en likvärdig betygssättning oavsett storleken på skolan, om det är en fristående eller kommunal huvudman eller andra yttre förutsättningar. Stora skolor behöver exempelvis utveckla system så att de säkerställer att alla lärare ger likvärdig information till eleverna om betygskriterier och att nationella prov används på ett likvär-

digt sätt vid betygssättning. Små skolor behöver å andra sidan skapa former för samarbete med både andra fristående skolor och kommunala skolor så att betygssättningen kvalitetssäkras.

3.4 | Goda exempel på skolornas arbete med likvärdig bedömning

Vid besöken i skolorna har Skolinspektionen funnit goda exempel på hur skolorna arbetar för en likvärdig betygssättning. Det kan handla om att det finns huvudmän som driver frågor och skolledare samt lärare som arbetar för att skapa likvärdig betygssättning.

3.4.1 | Huvudmannanivå

- Det förekommer att skolor använder prov som är gemensamma för flera skolor som ett komplement till de nationella proven. Detta förekommer främst på fristående skolor som ingår i en koncern. Lärarna har här en gemensam elektronisk plattform där de lägger in prov och uppgifter som andra lärare kan använda och sedan kan bedömningar och betygssättning diskuteras utifrån detta.
- Inom en annan av de koncerner för fristående skolor som granskats finns ett stort projekt kring "Formativ bedömning" där det ingår kompetensutvecklingsinsatser av lärarna lokalt och centralt men även schemalagd konferenstid där lärarna möts virtuellt inom ämnesgrupper för att diskutera bedömning och betygssättning.
- Det sker även att kommunala skolor arbetar med kvalitetssäkring av betygssättning. Inom ett län sker samarbete mellan skolor där lärarna tillsammans identifierar svårigheter i tidigare nationella prov och diskuterar hur bedömning ska ske. Detta görs för att anpassa undervisningen till de moment som eleverna har problem med, men också för att säkerställa att elever bedöms likvärdigt.
- I ett område där flera fristående gymnasieskolor finns samlade har det inletts ett samarbete mellan dessa skolor kring betygssättning. Flera av skolorna är relativt små och har därför ett flertal lärare som inte har kollegor som undervisar i samma ämne. Här ges en möjlighet att kvalitetssäkra betygssättning genom samarbete kring rättning av nationella prov men även genom andra bedömningsdiskussioner.

3.4.2 | Skolnivå

- Det finns några kommunala gymnasieskolor som har sammanställt betyg och resultat på de nationella proven, och som använder det i arbetet med att kvalitetssäkra betygssättningen.
- Nästan alla granskade skolor har någon form av medbedömning. Vanligast är att skolorna tillämpar kollegial rättning av det nationella provet i engelska. Formerna för detta varierar dock, från att lärare tar hjälp av varandra vid tveksamheter, till att proven anonymiseras inför rättning och att lärare växelvis rättar prov från varandras undervis-

ningsgrupper. Detta gäller både kommunala och fristående skolor.

- Det finns ett antal skolor där det förekommer regelmässigt att alla nya lärare, både med och utan lärarutbildning, får en mentor med speciellt uppdrag att hjälpa sin kollega när det gäller betygssättning.

3.4.3 | Lärarnivå

- Det förekommer att lärare drar nytta av information om hur elever presterat på prov i andra kurser som har bäring på den kurs de undervisar i. Exempelvis kan lärare få vägledning av kursprovet i matematik vid betygssättning i fysik eller naturkunskap. Detta är dock inget som är vanligt förekommande.
- Det finns lärare/skolor som i enlighet med läroplanen och programmålen krav skapat former för att arbeta ämnesöverskridande utan att det leder till att man frångår de enskilda kursernas mål eller betygskriterier. Det kan exempelvis handla om att elever skriver laborationsrapporter på engelska som sedan bedöms både av lärare i naturkunskap A och engelska A utifrån de olika kursmålen och betygskriterierna.
- Lärare har berättat om hur de bjudit in eleverna i planeringen, genomförandet och avslutningen av undervisningen i exempelvis engelska A. Läraren delade ut kursmålen och betygskriterierna till eleverna i början av kursen och de ombads formulera förslag på vad som skulle kunna ingå i kursen och hur eleverna skulle kunna visa sina kunskaper. Läraren samlade sedan in dessa förslag och använde detta som utgångspunkt för undervisningen.
- Det förekommer också att man inom kursen engelska A, för att göra eleverna delaktiga och utveckla elevernas kommunikativa förmåga, valt att presentera kursplanen på engelska. Eleverna har också själva fått arbeta med att ta fram förslag på hur man kan testa de olika moment som ingår i kursplanen.
- På en av skolorna har lärarna i engelska utvecklat rutiner för att kvalitetssäkra betygssättningen i engelska A. Det finns ett för samtliga program gemensamt prov per termin, en gemensam uppsats under termin 2 och gemensam hörförståelse under termin 2. Den gemensamma uppsatsen läses av medbedömare och skulle dessa lärare vara oeniga så får ytterligare en lärare läsa och bedöma. Lärarna sambedömer också de nationella ämnesproven i engelska A i tveksamma fall.
- Det förekommer kursövergripande uppgifter på skolorna, där lärare med olika ämnesbehörighet tillsammans planerar och genomför undervisning. De har då arbetat fram gemensamma bedömningsmatriser som relateras till de nationella kursmålen och betygskriterierna på respektive kurs. Lärarna, som arbetat med att formulera de gemensamma bedömningsmatriserna, berättar att det lett fram till utvecklande diskussioner kring bedömningar och betygsnivåer.
- Ämnesansvarig lärare hade inför en så kallad ämneskonferens kopierat upp ett avidentifierat inlämnat nationellt prov från en elev i engelska A. Detta lästes och bedömdes av alla lärarna som sedan tillsammans diskuterade bedömningen.

3.5 | Avslutande diskussion

Eleverna ska genom att vara delaktiga i undervisningen också ges möjlighet att vara delaktiga i bedömningsprocessen, den så kallade formativa bedömningen. Delaktighet är viktigt för att eleverna ska kunna ta ansvar för sina studier, känna tillit till den egna förmågan och ta ansvar för sitt eget lärande. Bedömningen som läraren gör av elevernas kunskaper resulterar sedan i betyget, den så kallade summativa bedömningen. Betygssättning innebär i sig en bedömning av elevernas kunskaper men den bedömningsprocess som ligger till grund för betygssättningen ska verka för elevernas kunskaper genom att bidra till elevernas kunskapsutveckling.

Om skolornas arbete ska fungera väl krävs att de lärare som betygssätter har grundläggande kunskaper om bedömning och betygssättning något som lyfts fram i SOU 2008:109 "En hållbar lärarutbildning".²⁵ Många av de tillfrågade lärarna som deltagit i intervjuerna vid Skolinspektionens besök berättar att de fått ytterst begränsat med utbildning i dessa frågor. Dessutom finns det många lärare vars lärarutbildning avslutades före införandet av det målrelaterade betygssystemet. Det behövs därför kontinuerliga kompetensutvecklingsinsatser där lärarna ges möjlighet att fördjupa sig i bedömnings- och betygssättningsfrågor. Bedömning och betygssättning är inget som är statiskt utan en färskvara som hela tiden behöver fördjupas och breddas genom diskussion och reflektion. Lärarna behöver ges möjlighet att i grupper med kollegor inom och utom ämnet, programmet och skolan reflektera kring bedömning och betygssättning. Detta sker på många skolor men behöver utvecklas så att det också finns diskussioner kring betygssättning exempelvis mellan fristående och kommunala skolor, vilket granskningen inte funnit exempel på. Att det finns en konkurrenssituation vid intagningen till gymnasieskolan mellan fristående och kommunala skolor får inte innebära att utbildningen försämras och att arbetet för en likvärdig betygssättning försvåras.

I diskussioner och reflektioner om en likvärdig betygssättning behöver det föras samtal kring lärarnas underlag för betygssättning. Granskningen har funnit att lärare ibland använder felaktiga kriterier när de betygssätter. Det behöver bli tydligt för alla lärare som betygssätter vad som är grunden för betygssättningen. Att använda slutdatum eller kvantifieringar är inte förenligt med det gällande betygssystemet där elevernas måluppfyllelse under kurs-tiden i relation till de nationella betygskriterierna är det underlag som lärarna ska använda. Skolverket utarbetar och fastställer för närvarande nya ämnesplaner för samtliga ämnen inom gymnasieskolan, som skolorna enligt planeringen ska börja använda från hösten 2011. En erfarenhet av förändringarna i betygssystem från 1994 är att denna typ av förändring behöver omfattande implementeringsinsatser vilket Skolverket påbörjat. I samband med förändringarna inom gymnasieskolan hösten 2011 planeras också för införandet av ny betygsskala med betygsnivåerna A-F. Dessa förändringar gör att det är delvis nya villkor för lärarna i arbetet med betygssättning. För att det ska bli möjligt för lärarna att betygssätta likvärdigt efter nya förutsättningar krävs kompetensutvecklingsinsatser men också möjligheter att diskutera med kollegor för att förstå och använda ämnesplanerna.

25 Sverige. Utredningen om en ny lärarutbildning (2008). En hållbar lärarutbildning: betänkande. Stockholm: Fritze

En positiv slutsats av granskningen är att det i så många skolor förekommer medbedömning mellan lärarna. Medbedömning blir ett sätt för skolorna att arbeta för likvärdig betygssättning. Ett av problemen med att skapa likvärdig betygssättning är att det idag finns cirka 38 400 tjänstgörande lärare i gymnasieskolan varav de allra flesta sätter betyg. Dessa lärare ska betygssätta²⁶ enskilda elevers kunskaper i relation till de kursmålen och betygskriterier som finns för respektive kurs.²⁷ Om det inte finns ett samarbete mellan lärare blir bedömning av elevernas kunskapsresultat en enskild angelägenhet där det inte finns några möjligheter att arbeta för likvärdig betygssättning. Den enskilde läraren är ansvarig för betygssättningen men det är viktigt att lärare finner former för att samarbeta med bedömning i syfte att skapa likvärdighet.

Granskningen har också visat att många av de eleverna som deltagit i intervjuerna vid skolbesöken är medvetna om vad som gäller vid betygssättning. De är ofta välinformerade kring betygskriterier och kursmål. Även om det kan brista i kvaliteten och likvärdigheten i lärares information om kursmål och betygskriterier så tar många elever själva reda på den information de saknar när det brister från lärarnas sida. För eleverna blir det problematiskt när deras kunskap om hur betygssystemet fungerar inte stämmer överens med lärarnas tillämpning av systemet. Skolorna behöver använda elevernas kunskaper för att i högre utsträckning bjuda in eleverna till utvärdering av bedömnings- och betygssättningsprocessen.

²⁶ Gymnasieförordningen 7 kap. 3 §
²⁷ Läroplan för de frivilliga skolformerna 2.5 Bedömning och betyg

4 | Bakgrund och syfte

Betygssättning på gymnasieskolan är myndighetsutövning och det krävs av skolorna att de så långt det är möjligt säkerställer en likvärdig betygssättning. Detta är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning av 30 gymnasieskolor.

Syftet med granskningen har varit att undersöka om betygssättningen på de granskade skolorna uppfyller kraven på en likvärdig betygssättning och hur skolledning arbetar för att säkerställa att kraven uppfylls.

4.1 | Frågeställningar och avgränsningar

Granskningens frågeställningar har sitt ursprung i de tidigare granskningar som gjorts av Skolverket samt aktuell forskning kring bedömning och betygssättning. Fokus för granskningen är betygssättningen i kurserna ellära A²⁸, engelska A²⁹ och naturkunskap A³⁰.

²⁸ Ellära A är en karaktärsämneskurs som omfattar 50 p och det finns inte något stöd av nationella ämnesprov. Kursen ingår i elprogrammet och motsvarande program men kan också vara en kurs som eleverna väljer när de går teknikprogrammet. Kursen omfattar moment som mätningar, beräkningar och kunskaper inom ämnet ellära.

²⁹ Engelska A är en kärnämneskurs som omfattar 100 p och där läraren har stöd av nationella prov i betygssättningen. Det nationella provet omfattar fyra delmoment lyssna, tala, läsa och skriva. Dessa moment finns också i kursmålen.

³⁰ Naturkunskap A är en kärnämneskurs som omfattar 50 p och det finns inte stöd av nationella ämnesprov. Kursen omfattar moment som experiment, förståelse och kunskaper inom ämnet naturkunskap.

Granskningens tre frågeställningar med underfrågor är:

1. Sätts kursbetyg utifrån nationella betygskriterier?
 - Använder skolan nationella betygskriterier som grund för betygssättning?
 - Hur relaterar sig elevernas betyg till resultaten från nationella prov?
2. Har lärarna i gymnasieskolan tillräcklig förmåga att sätta likvärdiga betyg?
 - Informerar lärarna eleverna om grunderna för betygssättning?
 - Beaktar lärarna all kunskap som eleven tillägnat sig relaterat till betygskriterierna och kursplanemålen vid betygssättning?
 - Har lärarna kunskaper om styrdokumentens regleringar kring bedömning och betygssättning?
3. Har gymnasieskolan fungerande system för att kvalitetssäkra arbetet med bedömning och betygssättning?
 - Finns det rutiner på skolan för uppföljning och utvärdering av resultaten?
 - Finns det fungerande rutiner på skolan för att kvalitetssäkra bedömning och betygssättning?

4.2 | Metod och genomförande

4.2.1 | Urval

Granskningen har omfattat 30 skolor i 21 kommuner. Av de undersökta skolorna är 10 fristående och 20 kommunala. Urvalet har gjorts utifrån att skolorna ska ha elever som undervisats i de tre granskade kurserna, ha både yrkes och studieförberedande program och inte ha varit föremål för granskning under det senaste året. Det har också varit en ambition att få med flera skolor från samma kommun.

Granskningen har omfattat kurserna engelska A, naturkunskap A och ellära A. Detta urval har grundats i ambitionen att studera såväl kärnämnen med och utan nationella prov och ett karaktärsämne där praktiska moment ingår.

Granskningen har omfattat en högre andel fristående skolor än genomsnittet för riket. När urvalet var gjort konstaterades att det fanns en övervikt bland de fristående skolorna på skolor som tillhör koncerner. Tolkningen av resultaten bör därför ske med beaktande av att urvalet inte är fullständigt representativt.

De utvalda skolorna har mellan 211 och 3995 elever. Som ett led i granskningen har uppgifter från skolorna samlats in. Dessa uppgifter handlar bland annat om utbildningsbakgrund och erfarenhet hos 590 betygssättande lärare i kurserna engelska A, naturkunskap A och ellära A insamlats. Av dessa har huvuddelen, drygt åtta av tio, utbildning för undervisning i de kurser de undervisar i. Detta är något lägre än genomsnittet för riket. Denna avvikelse kan dock förklaras med urvalet av granskade kurser och skolor.

Den genomsnittlige läraren på de granskade skolorna har lång erfarenhet som betygssättare (12,4 år).

4.2.1 | Genomförande

Varje skola har besökts av två inspektörer under en till två dagar beroende av storleken på skolan. Besöken har genomförts under perioden januari till maj 2010.

Skolbesöken har föregåtts av en omfattande materialinsamling där både lokala dokument avseende betygssättningen och statistikuppgifter har begärts in från skolorna.

Resultaten i denna rapport bygger på iakttagelser från intervjuer med skolledning, lärare och elever samt från de dokument som Skolinspektionen begärt in i samband med granskningen. Därutöver har elever som fått betyg i de aktuella kurserna besvarat en elevenkät. De lärare som intervjuats har i de flesta fall valts ut av Skolinspektionen medan de elever som deltagit i elevintervjuer och svarat på elevenkäter har valts ut slumpmässigt bland eleverna som fått kursbetyg i de granskade kurserna.

Skolinspektionen har inför varje skolbesök samlat in uppgifter om de lärare som de tre senaste åren undervisat i de tre aktuella kurserna. Uppgifterna har omfattat utbildningsbakgrund, erfarenhet som lärare och betygssättare, samt om de genomgått eventuella fortbildningar i betygssättning. För de lärare som undervisar i kursen ellära A har även uppgifter om yrkeserfarenhet, mätt i antal år, inhämtats.

Dessutom har Skolinspektionen samlat in de granskade skolornas kvalitetsredovisningar från de tre senaste åren, lokalt formulerade dokument om bedömning och betygssättning samt lokala kvalitetsrutiner för betygssättning och uppföljning av betygssättning (för en förteckning av begärt material se bilaga 3).

I syfte att testa undersökningsmetoder och frågeställningar genomfördes i december 2010 en pilotstudie vid en gymnasieskola. Vid denna granskades endast betygssättningen i kursen engelska A.

5 | Referenser

Betygsättningen (2000) Nationella kvalitetsgranskningar 2000 Stockholm: Skolverket

Gymnasieförordningen i Utbildningsväsendets författningsböcker. 2009/2010 D. 2, Skolans författningar vt 2010. 1. uppl., 1. tr. (2010). Stockholm: Norstedts Juridik AB

Läroplan för de frivilliga skolformerna (2010) i Utbildningsväsendets författningsböcker. 2009/2010 D. 2, Skolans författningar vt 2010. 1. uppl., 1. tr. (2010). Stockholm: Norstedts Juridik AB

Kontrollrättning av nationella prov i grundskolan och gymnasieskolan. Redovisning av regeringsuppdrag Dnr. U2009/4877/G 2010 s 100 Skolinspektionen

Skollagen (2010) i Utbildningsväsendets författningsböcker. 2009/2010 D. 2, Skolans författningar vt 2010. 1. uppl., 1. tr. (2010). Stockholm: Norstedts Juridik AB

Sverige. Utredningen om en ny lärarutbildning (2008). En hållbar lärarutbildning: betänkande. Stockholm: Fritzes

Branschkrav Elbranschens centrala yrkesnämnd (ECY) Hämtad från http://www.ecy.com/studie_och_yrkesvagledare/default_kopia.asp. Hämtad 12 augusti 2010.

Teknik-college Hämtad från <http://www.teknikcollege.se/>. Hämtad 12 augusti 2010.

6 | Bilagor

1. Förteckning över Skolinspektionens inspektörer som ansvarat för granskningsrapporterna
2. Skolor som ingått i granskningen
3. Sammanställning av skolornas inskickade dokument
4. Bedömningspunkter

Bilaga 1

Förteckning över Skolinspektionens inspektörer som ansvarat för granskningsrapporterna

Avdelningen Göteborg

Egon Andersson
Mats Löwing
Thomas Nilsson

Avdelningen Lund

Gösta Karlsson
Elisabeth Porath Sjöo

Avdelningen Stockholm

Peter Jansson
Per Måhl
Malin Winblad

Bilaga 2

Skolor som ingått i granskningen

Kommun	Skola
Botkyrka	Tumba gymnasium
Enköping	Westerlundska gymnasiet
Göteborg	Cybergymnasiet Göteborg International IT College of Sweden
Hagfors	Älvstrandsgymnasiet
Hässleholm	John Bauergymnasiet
Karlstad	John Bauergymnasiet Nobelgymnasiet
Kungsbacka	Drottning Blankas Gymnasium Elof Lindälvs gymnasium
Laholm	Osbecksgymnasiet
Lidköping	De la Gardiegymnasiet
Ludvika	VBU Högbergsskolan
Lund	Gymnasieskolan Vipan NTI-gymnasiet Lund
Möndal	Fässbergsgymnasiet
Nässjö	Brinellgymnasiet
Ronneby	Gymnasieskolan Knut Hahn
Solna	Solna Gymnasium
Stockholm	Cybergymnasiet Odenplan NTI-gymnasiet Stockholm S:t Eriks gymnasium Stockholm Tekniska Gymnasium Thorildsplans gymnasium
Uddevalla	Uddevalla gymnasieskola
Uppsala	Ekebygymnasiet
Vaggeryd	Fenix kunskapscentrum/gymnasium
Värnamo	Finnvedens Gymnasium John Bauergymnasiet, Värnamo
Ängelholm	Ängelholms gymnasieskola

Bilaga 3

Sammanställning av skolornas inskickade dokument

Kvalitetsgranskningen grundar sig även på dokumentstudier. Därför önskar vi ta del av följande dokument i förväg:

- Sammanställning med uppgifter om lärare som undervisar i engelska A, naturkunskap A respektive Ellära A. (Se bilaga som ni även kan få via e-post så att den kan fyllas i elektroniskt)
- Betygssättningsstatistik per aidentifierad lärare tre år tillbaka så att det går att härleda till ovanstående uppgifter.
- Eventuella dokument som finns på skolan kring betygssättning i Engelska A, Naturkunskap A samt Ellära A.
- Dokument som finns på skolan kopplade till betygssättning som exempelvis mallar för prov, eventuella lokala konkretiseringar av kursplanemål och betygskriterier.
- Sammanställning av beslutat på nationella prov i relation till betygseresultat för de senaste tre åren.
- Kort beskrivning av skolans kvalitetssäkring av betygen på skolnivå och lärarnivå samt eventuella utvecklingsprojekt eller utvärderingar/analyser med anknytning till området betygssättning som skolan arbetar med.
- Kvalitetsredovisning från tre år tillbaka
- Lokala arbetsplaner eller motsvarande för fristående skolor.

Bilaga 4

Bedömningspunkter

1. Sätts kursbetyg utifrån de nationella betygskriterierna?

- 1.1 Finns det lokal konkretisering av de nationella betygskriterierna? Följer dessa i så fall intentionerna i de nationella betygskriterierna?
- 1.2 Vägs andra faktorer in i betygssättningen än de som ligger inom ramen för de nationella betygskriterierna?
- 1.3 Finns det avvikelser mellan kursbetyg och resultaten på de nationella ämnesproven?
- 1.4 Är skolan medveten om eventuella avvikelser?
- 1.5 Har skolan rimliga förklaringar till avvikelserna?
- 1.6 Finns det avvikelser som skolan inte är medvetna om?
- 1.7 Finns det skillnader mellan hur proven används av lärare på olika program?

2. Har lärarna i gymnasieskolan tillräcklig förmåga att sätta likvärdiga betyg?

- 2.1 Har lärarna kunskaper om styrdokumentens regleringar kring bedömning och betygssättning (i synnerhet Lpf)?
- 2.2 Informerar lärarna om kursplanemål och betygskriterier så att eleverna har förstått innebörden?
- 2.3 Ger lärarna fortlöpande varje elev information om elevens utveckling i studierna?
- 2.4 Används resultatet från nationella prov i samband med betygssättning i Engelska A?
- 2.5 Beaktar lärarna även sådan kunskap som eleven tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen?
- 2.6 Beaktar lärarna såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper?
- 2.7 Använder lärarna all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen?
- 2.8 Gör lärarna en allsidig bedömning av kunskaperna och beaktar de hela kursen?
- 2.9 Redovisar lärarna för eleverna på vilka grunder betygssättning sker?
- 2.10 Hur upplever eleverna att betygssättningen fungerar?

3. Har gymnasieskolan fungerande system för att kvalitetssäkra arbetet med bedömning och betygssättning?

- 3.1 Finns det rutiner på skolan där skolans resultat följs upp och utvärderas?
- 3.2 Finns det på skolan en allmänt känd bild av hur betygsresultaten ser ut?
- 3.3 Vilka förklaringar till betygsresultaten har skolan?
- 3.4 Finns det diskussioner på skolnivå kring resultaten på nationella proven i relation till betygssättning i alla ämnen?
- 3.5 Analyserar skolledning och lärare betygsresultaten över tid och i så fall i vilka avseenden (t.ex. mellan ämnen, flickor-pojkar, svensk-utländsk bakgrund, lärare, klasser/undervisningsgrupper kurser och program)?
- 3.6 Finns det fungerande (nedskrivna och följs) rutiner på skolan för att kvalitetssäkra bedömning och betygssättning?

2. Where did he go to school when he was a teenager?
A. Backstreet Boys
B. Backstreet Boys
C. Backstreet Boys
D. Backstreet Boys

1. How can you describe the figure of Mr. Bean?
A. He has made a music video with a famous actor.
B. He has made a music video with a famous actor.
C. He has made a music video with a famous actor.
D. He has made a music video with a famous actor.

7. Which show did he join when he was a teenager?
A. Mr. Bean
B. Mr. Bean
C. Mr. Bean
D. Mr. Bean

Regelbunden tillsyn av alla skolor

SKOLINSPEKTIONEN granskar löpande all skolverksamhet, närmare 6 000 skolor. Tillsynen går igenom många olika områden i verksamheterna för att se om de uppfyller det som lagar och regler kräver.

Kvalitetsgranskning inom avgränsade områden

SKOLINSPEKTIONEN granskar mer detaljerat kvaliteten i skolverksamheten inom avgränsade områden. Granskningen ska leda till utveckling.

Anmälningar som gäller förhållandet för enskilda elever

ELEVER, FÖRÄLDRAR och andra kan anmäla missförhållanden i en skola till Skolinspektionen, till exempel kränkande behandling eller uteblivet stöd till en elev.

Fristående skolor – kontroll av grundläggande förutsättningar

SKOLINSPEKTIONEN bedömer ansökningar om att starta fristående skolor. Bedömningen innebär en grundläggande genomgång av skolans förutsättningar inför start.